

İlham Əliyev xalqa müraciət etdi

Kəlbəcər azad olundu!

-Əziz həmvətənlər. Bu gün Kəlbəcər rayonu işğaldan azad olundu. Bu münasibətlə bütün Azərbaycan xalqını ürəkdən təbrik edirəm.

edirəm.
Əziz kəlbəcərlilər, gözünüz aydın olsun! Doğma rayonunuz işğaldan azad olundu. Bu günü Azərbaycan xalqı uzun illər ərzində səbirsizliklə gözləyirdi. Kəlbəcər rayonu 1993-cü il aprelin 2-də işğal edilmişdir. Günahsız insanlar öz dədə-baba torpağından vəhşicəsinə qovulmuşdur. Kəlbəcərin tarixi abidələrinə, təbiətinə böyük ziyan vurulmuşdur.

Kəlbəcər rayonunun işğal altına düşməsi böyük faciə idi. Hər bir rayonun işğal altına düşməsi böyük faciə idi. 1992-ci ilin may ayında Şuşa ve Laçın rayonlarının işğal altına düşməsindən sonra Kəlbəcərin də işğal altına düşməsi Ermənistana Dağlıq Qarabağ arasında coğrafi əlaqə yaratdı. Hər kəs yaxşı bilir ki, keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin Ermənistən Respublikası ilə sərhədi yox idi. Ermənistəni Dağlıq Qarabağdan Laçın rayonu ayırdı, Laçın dəhlizi ayırdı. Laçın, Şuşa və ondan sonra Kəlbəcər rayonlarının işğal altına düşməsi böyük ərazidə Ermənistana Dağlıq Qarabağ arasında coğrafi bağlılıq yaratdı və düşmənin məqsədi məhz bundan ibarət idi. Kəlbəcərin işğal altına düşməsindən sonra demək olar ki, Ermənistana Dağlıq Qarabağ arasında bir çox yollar vasitəsilə əlaqə yaradıldı və ilk növbədə, silahlar, texnikalar, canlı qüvvə göndərilmişdir. Eyni zamanda, Ermənistənin sonrakı işğalçılıq siyasetinə də bu, böyük əsərlər təmin etmişdir.

Kəlbəcər rayonunun işğal altına düşməsi o vaxt hakimiyətdə olmuş Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin birbaşa məsuliyyətidir. Bütövlükdə torpaqlarımızın işğal altına düşməsində əsas günahkar Azərbaycan Xalq Cəbhəsidir. Çünkü əgər 1992-ci ilde onlar qanunsuz yollarla hakimiyətə gəlməsəydi, əgər dövlət çevrilişi etməsəydi, bəlkə də, torpaqlarımız işğal altına düşməyə bilərdi. Əlbəttə ki, tarixə qayıdır nə ola bilərdi, nə olmaya bilərdi demək çox çatindir. Ancaq hər halda, torpaqlarımızın işğal altına düşməsində onların birbaşa iştirakı, əli var və bu məsuliyyəti onlar daşıyır. Çünkü 1992-ci ilin yaz aylarında hakimiyət uğrunda mübarizə pik həddə çatmışdı. Azərbaycanda daxili çekişmələr baş alıb gedirdi, xaos, böhran yaranmışdı, siyasi böhran yaranmışdı və hakimiyət uğrunda mübarizə çox ciddi fəsadlara gətirib çıxarmışdı. Ermənistan isə bundan istifadə edərək torpaqlarımızı zəbt etməyə davam edirdi. Şuşa və Laçının işğal altına düşməsindən sonra vəziyyət kritik həddə çatdı. Bundan istifadə edən Azərbaycan Xalq Cəbhəsi dövlət çevrilişi edərək hakimiyətə

geldi. Ancaq ondan sonra nə oldu? Ondan sonra bütün səyələrini öz laxlamış hakimiyəti-ni möhkəmləndirmək, ölkəmizdə repressiyalar təşkil etmək, senzurəni tətbiq etmək ve digər antidemokratik addımlar atmağa yönəltdi. Torpaqlarımız işğala məruz qalırıldı, mülki ehalimiz öz dədə-baba torpaqlarından didərgin salınır-dı, Azərbaycan Xalq Cəbhəsi, onun rəhbərliyi ancaq bir məqsədi güdürlüklər ki, öz ciblərini doldursunlar, öz yaxın adamlarını vəzifelərə təyin etsinlər və öz hakimiyətinin ömrünü uzatsınlar. Kəlbəcərin işgal altında düşməsi bax, bu çirkin addımların neticesi idi. Başqa cür ola da bilməzdi. İndi gənc nəsil xatırlamır, ancaq bilməlidirlər ki, o vaxt Azərbaycana kim-lər rehberlik edirdi, hansı bilik sahibləri, hansı səriştə sahibləri. O adamların heç bir təcrübəsi yox idi. O adamlar - o vaxt rehberlikdə təm-sil olunmuş adamlar, yüksək postlar tutmuş adamlar bir gün belə heç bir idarəyə, heç bir kiçik bir müəssisəyə rəhbərlik etməmişdilər. Onlar ölkəni, xüsusilə böhranlı vəziyyətdə olan ölkəni necə idarə edə bilərdilər? Amma onların vəzifə hərisliyi, tamahı, iştahası, görməmişliyi Azərbaycanı bax, bu vəziyyətə getirib çıxardı. Baxın, görün, Azərbaycanı o vaxt kimlər idarə edirdi?! Parlamentin sədri kiçik elmi işçi idi, özü də uğursuz bir elmi işçi idi. Dövlət katibi - komsomoldan çıxmış karverişt, özü də sonrakı

vətimizdir. Biz bu kilsələri qoruyuruq. Mən bu kilsələrdə dəfələrlə olmuşam, Şəki şəhərində Qəbələ rayonunda, Udi kilsəsində. Bildiyin kimi, mühərabə dövründə Heydər Əliyev Fon dunun təşəbbüsü ilə Nic qəsəbəsində qədirin Udi Qafqaz Albaniyası kilsəsinin təmir işləyekunlaşdı ve bu kilsənin açılışı oldu. Biz bu kilsələri mədəni sərvətimiz kimi qoruyuruz. Ona görə, heç kim narahat olmasın. Bu kilsələr bundan sonra da dövlət tərəfindən qorunaçaq. Azərbaycanın multikulturalizmle, dirlərarası münasibətlə bağlı apardığı siyaset bütünlüyü tərəfindən, dünya liderləri tərəfindən teqdirlə qarşılanır. Narahatlıq ifadə etmək istəyən bəzi Qərb daireləri bizim dağılmış məscidlərə baxsınlar, Ağdam, Şuşa, Zəngilan, Cəbrayıllı, Füzuli məscidlərinə və digər məscidlərə. Məscidlər ya daqıldılib, ya da ki, təhqir edilib, donuzlar saxlanılıb. Niyə bu, narahatlıq doğumurdu? Otuz il bu barədə niyə heç kim məsələlə qaldırmırkı, bizdən başqa? Mən bu məsələni defələrlə beynəlxalq tribunalardan, beynəlxalq kürsülərdən, xarici həmkarlarla təmaslar esnasında qaldırmışdım. Nə üçün buna heç kim narahatlıq ifadə etmirdi? Nə üçün bu məsələ ilə bağlı heç kim beynəlxalq heyət görəmək istəmirdi? Bu suallara cavab istəyək. Azərbaycan xalqı. Bəzən bu cavabı bilirik. Ona görə bir daha demək istəyirəm, bizim işimiz qarışmaq istəyən, yaxud da ki, nədəsə ittiham etmək istəyən getsin, ilk növbədə, güzgüyə baxsın.

Kəlbəcər rayonu füsunkar təbiətə, zəngin medəni irsə malikdir. Bizim bir neçə böyük çayımızın mənbəyi Kəlbəcər rayonundadır. Onları arasında ən böyüyü Tərtər çayıdır, uzunluğu 200 kilometrdir. Bazarçay, Xaçınçay. Onları arasında uzunluğu təqribən 200 kilometrə yaxındır. Bu çaylar böyük ərazini qidalandırır. Ancaq mənfur düşmən bizi bu imkanlardan məhrur etdi. Çünkü Tərtər çayı 1970-ci illərdə ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə inşa edilmiş Sərsəng su anbarına axıdılır. Sərsəng su anbarı o vaxt o məqsədlə tikilmişdi ki, Qarabağlı Aran zonasında yerləşən 6-7 rayonda suvarma işləri təmin edilsin. O vaxt Sərsəng su anbarı inşa ediləndən sonra heç vaxt suvarılmaya 100 min hektar ərazi artıq suvarılmağa başlamışdır. Ağdam, Goranboy, Yevlax, Bərdə, Tərtər və digər rayonlar oradan qaynaqlanırdı. Mənfur düşmən suyumuzu kəsdi. Yadayı suyuk keşirdi, qışda buraxırdı və su basıldı bütün topaqları. Bax, bize qarşı ekoloji terror teşkil edildi. Ermənistan terror dövlətidir, bu terroru bir çox əlamətləri var. Tarixi abidələrimizin dağlıqlaşması, mülki əhaliyə qarşı törədilən soyqırımı, meşələrimizin qırılması, çaylarımızın məcrasının deyişdirilməsi və digər əlamətlər var. Baxın, Kəlbəcərdən başlayan Tərtər çayının suyu Sərsəng su anbarında və ondan sonra Suqovuşan su anbarında yığılğırdı, işğalçının

maraqlarını təmin edirdi, bize isə su gəlmirdi. Biz Suqovuşan qəsəbesini alandan sonra inqilabçılar artıq suyun verilməsi başlamışdır və 100 min hektara suyun verilməsi nəzərdə tutulur.

Kəlbəcər rayonunda böyük meşə ərazilər vardır. Kəlbəcər rayonunda 24 min hektar meşə ərazisi var. Bu, böyük sərvətimizdir. Mənfun düşmən bu meşələri qırıb, talayıb, satıb. Görün, son günlər ərzində onlar hansı çırキン işləmələ meşguldür, meşələri yandırırlar ki, ekoloji fəaliyyət, fəlakət yaratsınlar. Bu oğrular meşələri qırırlar, aparırlar ki, Ermenistanda satsınlar. Evləri yandırırlar, hansı ki, o evləri onlar tikməyiblər. Onlar kəlbəcərlilərin evlərinə giriblər, soxulublar, orada yaşayıblar. Məktəbləri yandırırlar, apara bilmədikləri ev heyvanlarını ölüdürürler. Görün, biz kimlərlə, hansı vəhşilərlə üz-üzə idik! Mən bir daha deyişəm və hər dəfə deyəcəyəm, bizim Qələbəmiz təkçə Ermenistanın dövləti üzərində eldə edilmiş qələbə deyəcək. Yıllardır, biz erməni faşizmini mehv etdiyik.

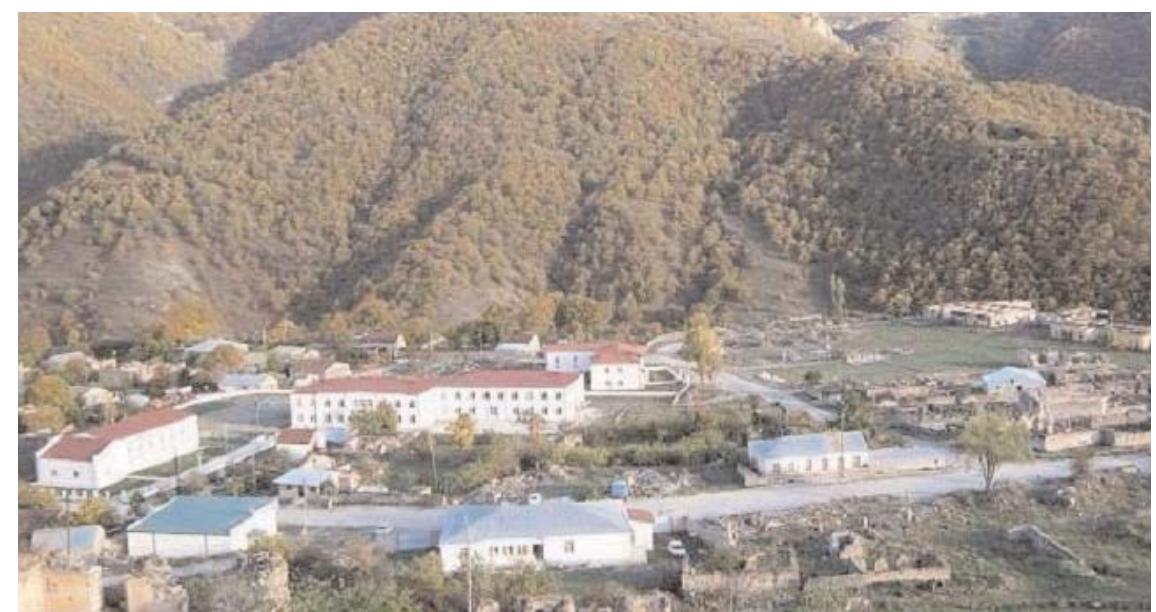
Biz Kəlbəcəri bərpa edəcəyik, heç kimin şübhəsi olmasın və həyat qayıdacaq. Kəlbəcərdə kənd təsərrüfatı inkişaf edəcək, xüsusi ilə heyvandarlıq. Bizim orada böyük otaq sahələrimiz var. Kəlbəcərin zəngin təbii qaynaqları

təbii ehtiyatları var. Düşmən bu ehtiyatları vəhşicəsinə istismar edib. Sovet vaxtında bütün sovet məkanında məşhur olan İstisu suyu Kəlbəcərdə istehsal olunurdu. İndi İstisu da bizim nəzarətimizə qayıdır. Vaxtile ora böyük kurort zonası idi. Mənfur düşmən hər tərəfi dağıdıb. İndi o görüntülər var, hər kəs görə biler. Hamisini bərpa edəcəyik, Kəlbəcəri yenidən qura-cağıq, kəndləri, Kəlbəcər şəhərini. Tapşırıq vermişəm ki, şəhərin yenidən qurulması ilə əlaqədar baş plan hazırlanınsın, təkcə Kəlbəcər şəhəri yox, bütün şəhərlər üzrə və həyat qayıdaqdır.

Kəlbəcərdə mənfur düşmən digər cinayət də töredib, qanunsuz məskunlaşma aparıb. Həm Ermənistan ərazisindən qanunsuz yollarla orada insanlar məskunlaşıb, həm də xarici ölkələrdən. Bu isə hərbi cinayətdir və Cenevre Konvensiyasına görə hərbi cinayət sayılır. Biz düşməni məsuliyyətə cəlb edəcəyik, cavab verəcəkdir, bütün hərbi cinayətlərə görə, bütün dağıntılara görə. Men Ağdam şəhərində olarken bir salamat bina tapmadım, Füzulidə də həmçinin, Cəbrayılda da həmçinin. Hər tərefi dağıdıblar, elə bil ki, vəhşi qəbilə keçib oradan.

Biz isə qurub-yaradانıq. Biz bu şəhərləri, bu rayonları yenidən dirçəldəcəyik. Bu rayonların bərpası ilə bağlı böyük planlarımız var. Artıq, bu planlar reallaşır, infrastruktur layihələri icra edilməyə başlayır. Şuşaya yeni yolu çəkilişi artıq başlanmışdır. Sovet vaxtında Şuşaya getmək üçün bir yol var idi - Ağdamdan Xankəndiyə, oradan da Şuşaya. İndi biz Füzuli rayonundan yeni yol çəkirik. Bu yol Xocavənd rayonunun bir hissəsindən keçəcək. Göstəriş vermişəm ki, bu, tezliklə təmin edilsin. Halbuki bu, böyük işdir, orada yol olmayıb və meşələrin içi ilə yol salınır, dərələr, təpələr, çox ağır relyef var orada. Amma biz bunu edəcəyik. Dəmir yollarını bərpa edəcəyik. O cümlədən, Naxçıvan Muxtar Respublikasına gedən dəmir yolunun bərpası ilə əlaqədar artıq ilkin göstərişlər verilmişdir. Bərdə-Ağdam dəmir yolunun bərpası ilə əlaqədar artıq praktiki addımlar atılmışdır. Ağdam rayonunun bərpası və geləcəkdə orada yaşayacaq insanların rəhatlığı üçün bu yol mütləq olmalıdır. Yəni, bütün bu işlər planlı şəkildə aparılacaq və Azərbaycan vətəndaşları görülecek işlərlə bağlı müntəzəm olaraq məlumatlandırılacaqdır. Bütün işləri biz planlı şəkildə etməliyik. Bir daha demək istəyirəm, ilk növbədə, dəymış bütün zivan beynəlxalq ekspertlərin istirakı ilə he-

yirdim ki, lazımlı olsa torpaqlarımızı hərbi yolla azad edəcəyik. Deyirdim ki, mühərribə heç zaman istisna olunmır. Danışıqlar dövründə müxtalif mərhələlərdə dəfələrlə təklif irəli sürüyüldü ki, Azərbaycan tərəfi mühərribə yolundan imtina etsin. Mən heç vaxt buna razılıq vermirdim. Ondan sonra məni ittiham etməyə başlayırdılar ki, İlham Əliyev mühərribəyə başlamaq istəyir. Mən deyirdim ki, məsələni sülh yolu ilə həll etmək istəyirəm. Amma həll etmək istəyirəm. Ermənistan nə istəyirdi? Status-kvonu saxlamaq, əbədi etmək. Hesab edirdi ki, əger 26-27 il ərzində buna nail olubsa, deməli, bundan sonra da nail olacaq. Hesab edirdilər ki, onların havadarları daim onları müdafiə edəcəklər, onların arxasında duracaqlar, onların əvəzinə mühərribə aparacaqlar. Onlar, ümumiyyətlə, hesab edirlər ki, bütün dünya bunlara borcludur. Onlar bu ziyanlı ve xəstə təfəkkürle öz ölkəsini idarə etmək isteyirlər ki, kimse gelməlidir, bunlara mütləq kömək göstərməlidir. Bəs, siz özünüz nəyə qadırsınız? Əgər her zaman kiminsə ətəyindən yapışır hansıa imtiyaz umursunuza, bəs, özünüz nəyə qadırsınız? Bax, bu təfəkkür onların cəmiyyətini də demək olar ki, yanlış istiqamətə aparır. Bu gün də hamidian narazidirlər. Bu gün də hamiya qarşı iddialar irəli sürürlər ki, nə üçün bizi heç kim müdafiə etmir. Sizi kim müdafiə etməlidir? Siz müstəqil ölkəsiniz, - əger belə demək mümkündürsə, - müstəqil ölkə kimi də yaşayın, bu, birincisi. İkincisi, siz başqasının torpağını zəbt etmisiniz. Bir milyon insanı evsiz-əsiksiz qoymusunuz. Bütün binaları, evləri, şəhərləri dağıtmışınız. Siz özünüyü vəhşilər kimi aparmısınız. Haqq-ədalət sizin tərefinizdə deyil, beynəlxalq hüquq sizin tərefinizdə deyil, tarixi həqiqət sizin tərefinizdə deyil. Amma hesab edirdilər ki, bu torpaqları əbədi saxlayacaqlar. Hesab edirdilər ki, vaxt keçəcək, nəsil-lər dəyişəcək. Azərbaycan xalqı bunu unudacaq, bu vəziyyətlə barışacaq. Səhv etdilər. Heç vaxt biz bu vəziyyətlə barışmaq fikrində deyildik. Mən Prezident kimi bu illər ərzində əlimdən gələni edirdim ki, Dağlıq Qarabağ məsəlesi daim gündəlikdə olsun, özü də daim gündəliyin mərkəzində olsun. Həm ölkə daxili-lində vətənpərvərlik, milli qürur, həmrəylik hissələri daha da yüksək səviyyəyə qalxın. Həm beynəlxalq müstəvidə daim bu məsələ gündəlikdə olsun. Hər kəs bilsin, həqiqət nədən ibarətdir, hər kəs bilsin, təcavüzkar kimdir, zərər-çəkmiş tərəf kimdir və biz buna nail olduq. İndi dünyada hər kəs bunu bilir. Əgər Vətən mü-

sablanacaq. Ondan sonra məhkəmə iddiaları. Ondan sonra şəhərlərimizin, kəndlərimizin baş plan əsasında yenidən qurulması, kənd təsərrüfatı, digər infrastruktur layihələri, su, işıq ilə əlaqədar lazımi tədbirlər. Ondan sonra yollar. Biz düşməni Şuşadan qovanda oraya gedən su xəttini sıradan çıxarıb. İndi Şuşada su vardır. Bax, budur hə düşmən

yoxdur. Bax, budur bu düşmən.
Bizim əsgərlərimiz görəndə ki, Ağdam rayonunun bir kəndində erməni əhalisi vaxtında çıxa bilməyib, onlara çıxməq üçün şərait yaradıblar. Onlara söz deyən olmayıb. Amma mənfür düşmən bizim meşələrimizi yandırır, evlərimizi yandırır, su xəttini sıradan çıxarıb. Hesab edir ki, bu, bizi dayandıracaq? Biz istənilen yerə su xətti çəkmışik - ucqar dağlara çəkmışik, dağ kəndlərinə çəkmışik. Hamısını bərpa edəcəyik, hamısını. Artıq müvafiq göstərişlər verilibdir və əminəm ki, biz bu işləri vaxtında görəcəyik.

Düşmən Kəlbəcərə yeni eybəcər bir ad verib. Onlar "Dağlıq Qarabağ respublikası"nın xəritələrini düzəltmişdilər. Həni o xəritələr? Hamısı məhv oldu. O xəritələr, sadəcə olaraq, kağız parçasıdır. Həm Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin bütün ərazisini, Şuşanı, eyni zamanda, ətrafda yerləşən bütün 7 rayonu da aid etmişlər "Dağlıq Qarabağ respublikası"na. Bu xəritələri dərc edirdilər, dərsliklərə salmışdılar, sərgilərdə nümayiş etdirildilər. Bu xəritələri onlar elə təqdim edirdilər ki, budur "Dağlıq Qarabağ respublikası". İndi nə qalıb o xəritələrdə? Heç nə. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyü-

Mən bir daha danışıqlar dövrünə qayıtmaq istəyirəm. O vaxt dəfələrlə mənə deyildirdi ki, münaqişə yalnız sülh yolu ilə həll olunmalıdır. Deyə bilərəm ki, bütün beynəlxalq təşkilatlar, təmasda olduğum bütün böyük dövlətlərin liderləri dəfələrlə deyirdilər ki, münaqişənin hərbi həlli yoxdur. Bu, ifadələr açıq mətbuatda atıbdır.

haribəsi dövründə xarici mətbuata diqqət yeqinləşdirir, görərlik ki, əlbəttə, qərəzli, islamofob, anti-Azərbaycan, ermənipərəst məqalələr və reportajlar üstünlük təşkil edir. Ancaq, eyni zamanda, əvvəlki dövrdən fərqli olaraq bir çox obyekтив, həqiqəti eks etdirən reportajlar, məqalələr da dərc edildi.

Deyə bilərəm ki, biz informasiya müharibəsində qaleha qazandıq. Biz dövüs meydanında

sində qələbə qazandıq. Biz döyük meydanında qələbə qazandıq, informasiya məkanında qələbə qazandıq, siyasi müstəvədə qələbə qazandıq. Müharibənin nəticələri mən deyən kimi oldu. Mən ilk günlərdən deyirdim ki, bu məsələ öz həllini hərbi, siyasi yollarla tapmalıdır. Deyirdim ki, biz məsələnin hərbi yollarla həlli ni her an dayandırıa bilərik və buna hazırlıq. Bir şərtlə, Paşinyan şəxsən özü deməlidir ki, nə vaxt o, bizim torpaqlarımızdan çıxır. Öhdəlik götürməlidir, tarix verməlidir. Deməlidir ki, nə vaxt bizim torpaqlarımızdan çıxır. Bu olan kimi, mən bizim hücum əməliyyatlarını dayandırıram. O, artıq cəzasını alıb. Halbuki o vaxt o, 7 şərti bize ireli sürəndə demişəm: Mənim bir şərtim var, - sənin yeddi şərtinizi zibil yesiyi-

ne atıram, - rədd ol, çıx get torpağımızdan. Öz xoşunla çıx get. Əgər qulaq assayıdı, bu rezil vəziyyətə düşməzdi. Mühəribənin nəticələri də mən deyən kimi oldu. Biz Cəbrayılı, Füzulinı, Zəngilanı, Qubadlinı, Murovdağı, Suqovuşanı, Hadrutu, Xocavənd rayonunun böyük hissəsini və Şuşanı hərbi yollarla azad etdik. Döyüş meydanında düşmənin belini qırdıq. Şuşanın azad olunmasından bir gün sonra 70-dən çox kəndin azad edilməsi ilə düşmən diz çökdü, kapitulyasiya aktına imza atdı. Hələ ki, bilmirəm harada. Bunu gizlədirlər. Yəqin ki, nə vaxtsa bizə deyəcəklər. Paşinyan, harada imzalamışan sən bu kapitulyasiya aktını? Ancaq məcbur olub bizim şərtlərimizi qəbul edib.

Müharibə bir daha göstərdi kim kimdir. Ermənistan məğlub edilmiş ölkədir. Azərbaycan zəfər calmış ölkədir. Kəlbəcər bi-